

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSКИM ŽELEZNIŠKIM NASTAVLJENCEM

UREDNIŠTVO
se nahaja v Ljubljani, Selenburgova ulica 6 I.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhausgasse 84.

Izhaja vsakega 1. v mesecu.
Nefranklirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto 440 K
za pol leta 220 K
za četr leta 880 K
Posamezna številka 18 vrn.

Štev. 11 in 12.

V Ljubljani, 1. junija 1916.

Leto XX.

Pisarna železničarskega deželnega tajništva se nahaja odslej: Selenburgova ulica 6 I v Ljubljani.

Zaslужek in draginja.

Najtežje vprašanje in za splošne gospodarske življenske pogoje tudi najvažnejše, namreč draginja, bo zahtevalo po vojni z vso silo temeljite rešitve, kar priznava danes že vsak trezno misleč socialni politik. Vprašanja draginje, katerega rešitev se ne sme zavlačevati, postajajo od dne do dne večja, ker narašča draginja tako, kakor da jo goni najhitrejši veter. Zadnje dni so poskočile zopet cene za meso po vsej državi. Sedanje cene za kilogram mesa so v primeri s cenami pred vojno tri in štirikrat višje, čeprav so rasle cene mesa še pred vojno nevzdržema. Meso je eno najredilnejših živil za delovnega človeka. Ali kdo onih, ki so navezani na fiksne prejemke in ki se jim prejemki med vojno niso povišali, more še kupovati meso? Sicer se dobi po trgih malo mesa in je že tako skrčena prejšnja mera, ali tudi za to skrčeno množino mesa ne zmoroje ljudje več denarja. Že samo to dejstvo, ki ogroža prav močno telesno zdravje in njegovo odporno silo, je tako važno, da bi mu morali posvetiti odgovorni faktorji vso pozornost. Seveda, če se gre preko teh razmer z besedami, kakršne je izgovoril dunajski župan, češ, da so postali Dunajčani zdravejši, odkar ne uživajo toliko mesa, potem bo ostalo vse pri starem. Gotovo

je, da škoduje vsako čezmerno uživanje, torej tudi čezmerno uživanje mesa, ali toliko niso zaslužili železničarji nikdar, da bi si izpodkopali zdravje zaradi čezmernega uživanja mesa. Saj so ravno meščanske stranke v državnem zboru zabranile, da je ostalo njihovo »uživanje« precej pod ničlo.

Zelo resne strani tega vprašanja pa ne more nihče prezreti, kdor upošteva temeljna navodila modernega znanstvenega nauka o prehranitvi, katera se do danes niso še prav nič izpremenila. Koliko in kaj potrebuje človek ob težkem delu, to ni danes nobena skrivnost več in vsak količnik izobražen človek pozna vsaj glavne zahteve dobre prehranitve. Ako računamo s tem, da ostanejo sedanje pretirane cene živil tudi za bodočnost, tedaj ne bo o učinku njihče na nejasnem. Vse delavstvo bo telesno oslabelelo in posledice bodo pri novem rodu posebno očitne.

Kaj je treba torej ukrepati, da se prepreči telesno propadanje pretežne večine ljudi? Nekateri so predlagali kot najpreprostejše sredstvo, da se poviša plača ali mezda onih, ki so navezani na fiksne prejemke toliko, da se izenači z draginjo. Vprašanje je le, če se lahko uresniči ta načrt. Glede državnih železnic so se že oglasili različni »reformatorji«, ki priporočajo štedljivost zlasti pri osebju. Generalni ravnatelj državnih železnic Günther je že izdelal načrt, po katerem prihrani lahko državna železnica le pri osebju 80 milijonov kron. Günther je dokazoval na nekem predavanju, da je na državnih železnicah preveč osebja v primeri s številom kilometrov in v primeri z napravami v Nemčiji. Seveda ni upošteval Günther tega, da so terenske razmere pri naših železni-

cah vse drugačne kakor v Nemčiji. Če so torej odločujoči faktorji pri državnih železnicah mnenja, da se prihranijo lahko lepi milijoni pri osebju, potem izgine za državno železniško uslužbenca vsako upanje, da se jim zvišajo prejemki v pravi primeri z draginjo. Vprašanje bo torej postalo silno zamotano in težko, ker si bosta stali nasproti dva ostro ločena nazora: Uprava državnih železnic hoče štediti, delavstvo pa hoče višje prejemke. Da se izenači to nasprotstvo bo treba pri upravi mnogo socialnega uvidevanja, a pri delavstvu silno trdne, odporne organizacije, ki se ne sme cepiti v prav nobeni zahtevi.

Vojno gospodarska oskrba za železničarje.

Poboljšanje voznih pristojbin za eksponirano vlakospremljevalno osebje pri ravnateljskih okrožjih Beljak, Trst in Inost.

C. kr. železniško ministrstvo dovoljuje z odlokom z dne 9. marca t. l. 9424/4 imenovanemu ravnateljskemu okrožju, da se izplačujejo eksponiranemu vlakospremljevalnemu osebju za dobo eksponiranja za povprečno šestnajsturno vožno službo urnine, določene v regulativu za »vožnjo v službi« na podlagi § 69 službenega reda.

Izrecno se opozarja na to, da velja ta odlok le za eksponirano osebje in ne tudi za vlakospremljevalno osebje, ki nastopa službo iz domačega kraja.

O tem obveščamo c. kr. ravnateljstva v dopolnilo tu radnega odloka z dne 10. julija 1915,

LISTEK.

Maksim Gorkij:

Oče.

(Konec.)

Modra dopisnica je napravila starcu že mnogo skrbi ne nemira. Dobil jo je pred dvema mesecema in instinktivno je uganil, da nekaj ni v redu. Saj naslikajo reveže le tedaj, če se pregreše proti postavam.

Cecco utakne dopisnico v žep, ali njegovo dušo teži kakor kamen in vsak dan g avznemirja bolj. Že večkrat je hotel pokazati karto duhovniku, toda izkušnje njegovega dolgega življenja so ga prepričale o resničnosti pregovora: »Mogoče, da poroča duhovnik Bogu resnico o ljudeh, ali ljudem je ne pove nikoli.«

Prvi, katerega je vprašal o zagonetni vsebini karte, je bil plavalas umetnik, dolg, suhoten tujec, kjer je postavil slikarsko stojalo in potem legel spat, skrivajoč glavo v štiroglato senco za čete slike.

»Gospod,« je vprašal umetnika, »kaj sta storila ta dva človeka?«

Umetnik je ogledoval vesela obraza fantov in dejal:

»Najbrž kakšno veseljačko predrznost...«

»Kaj pa je napisano?«

»To je angleško. Razen Angležev razumeta ta jezik le Bog in moja, če govori resnico. Drugače je ne govori...«

Umetnik je bil klepetav kakor čížek in ni znal menda o nobeni stvari govoriti resno. Starček je bil nevoljen in prišel drugi dan k soprogu umetnikovi, debeli dami, ogrnjeni v široko, prozorno, belo oblečilo. Ležala je v gugalnici na vrtu, topila se je od vročine in besno je gledala z modrimi očmi proti nebu.

»Te ljudi so vrgli v ječo,« mu je razkladala v spakedrani italijansčini.

Starcu so se pričele tresti noge, kakor da so stresa ves otok hipoma od potresa. Večdar je imel moč za drugo vprašanje:

»Ali sta kradla, ali morila?«

»O, niti prvo, niti drugo. Samo socialista sta.«

»Kaj je to — socialista?«

»To pa spada že v politiko,« je dejala dama z uimrajočim glasom in zatisnila je oči.

Cecco je vedel, da so tujei neumni ljudje, še bolj neumni kakor Katabrijci, ali hotel je ve-

deti resnico o svojih otrokih in je zato čakal potrpežljivo, da odpre gospa zopet svoje velike, zaspane oči. V tem trenutku je pokazal s prstom na karto in vprašal:

»Ali je to pošteno?«

»Ne vem,« je odgovorilo ozlovolena. »Saj sem ti že dejala, da spad ato v politiko, ali razumeš sedaj?«

Ne, razumel ni ničesar. Politiko delajo ministri in bogati ljudje v Rimu, da povečujejo davčna bremena ubogih. Njegova fanta pa sta bila delavca, krasna dečka, ki živita v Ameriki — kaj imata torej opraviti s politiko?

Vso noč je sedel pri luninem svitu in držal sliko svojih otrok v roki, ki se mu je zdela zdaj črna in mu vlivala še temnejše misli. Prihodnje jutro je sklenil, da vpraša duhovnika. Črni mož v duhovski obleki mu je dejal kratko in strogo:

»Socialisti so ljudje, ki zanikujejo voljo božjo. Dovelj, da veš to.«

In še bolj strogo je klical za odhajajočim starcem:

»V tvojih letih naj bi te bilo sram, da se bri-gaš za take stvari.«

»Dobro, da mu nisem pokazal slike,« je mislil Cecco.

št. 717/5 l. z dostavkom, da postanejo te odločbe pravomočne s 1. februarjem 1916.

Ta odlok izboljšuje eksponiranemu vlakospremlevalnemu osebju v okrožju Beljak, Trst in Inomost nekaj izboljšav pri dosedanjih voznih pristojbinah. Le žal, da je deležen tega izboljšanja le tako majhen del osebja, kajti večino osebja je prištevati k »omačemu osebju«. Iznova moramo načeti vprašanje, zakaj se razlikuje med »izposojenim«, »eksponiranim« in »domačim« voznim osebjem. § 69 službenega reda določuje, da se povrnejo voznemu osebju vsi večji izdatki, narasli iz službe. Zato so bile določene pristojbine za prehrano in vozne pristojbine za vožno osebje, ki opravlja daljši čas stalno izven normalnega štacijskega kraja in vozne pristojbine za domače vožno osebje, ki ga uporabljajo iz stalnega domačega kraja za vožno službo. K prvi skupini spadajo »izposojeni« in »eksponirani« uslužbenci. »Izposojenim« in »eksponiranim« je skupno to, da jih uporabljajo daljši čas izven štacijskega kraja. Obe vrsti uslužbencev imata enake izdatke vsled službe, a kljub temu mu povračujejo te izdatke povsem različno. »Izposojeni« dobivajo vojne vozne pristojbine in sicer vlakospremlevalno osebje po 30 in 40 vinarjev, strojno osebje 90, oziroma 60 vin na uro, torej še precej primerno odškodnino. »Eksponirani« pa dobivajo po 18, 20, 26 in 30 vin., a strojno osebje nezadostno kilometernino in urnino, kakor določuje regulativ. Izdatki pri vozni službi so pa tudi za domače vožno osebje prav taki kakor za eksponirane in izposojene. A tudi tukaj razločujejo pri odmeri odškodnine. Sedaj obstoji kar pet načinov povračitve različnih pristojbin za prehranitev in voznih pristojbin za vlakospremlevalno in strojno osebje. Tukaj je izprememba res nujna potreba. Najenostavnejša in najhitrejša rešitev bi bila v tem, da se dovoli vsemu voznemu osebju vojna vozna pristojbina, kakor je bilo obljubljeno osebju že desetletja pred vojno. Taka ureditev bi povzročila seveda precej visoke izdatke, a ti izdatki bi nosili bogate obresti, ker bi osebje ne oslabele. Kajti tako kakor je sedaj ne more več ostati. Nad polovico voznega osebja opravlja sedaj pod najneugodnejšimi razmerami službo in čim dlje bolj peša. To dejstvo naj zdrami vse odgovorne faktorje.

Provizijski sklad.

Ob začetku vojne je obljubilo železniško ministrstvo pomožnim, v vojaško službo vpoklicanim uslužbencem, da jih nastavi zopet pri železniški službi, če so telesno sposobni zanj. Svetovalo jim je tudi, naj ne dvignejo prispevkov, vplačanih v provizijski zavod in je izjavilo, da se v šteje takim pomožnim uslužbencem doba vojaške službe, če naknadno doplačajo prispevke v provizijski zavod.

Cez tri dni je šel k brivcu, gizdalinu in vernerjaku. O tem fantu, ki je bil krepak kakor osel, so pravili, da prodaja za denar svojo ljubezen starim Amerikankam, ki prihajajo baje zato semkaj, da uživajo lepoto morja, a v resnici iščejo pustolovščin z ubogimi fanti.

»Bog — vsegamogočni,« je zakričal ta pokvarjeni človek, ko je zagledal karto in njegova lica so se pordečila. »To sta Artur in Euriko, moja tovariša! O, čestitam vam iz vsega srca, oče Ettore, vam in sebi! Vendar imam dva slavna rojaka, ali naj ne bom ponosen na to!«

»Ne blebeči budalosti,« je svaril starec. Ali brivec je kričal in krillil z rokami po zraku:

»To je izvrstno!«

»Kaj je tiskano na karti?«

»Tega ne znam brati. Ali prepričan sem, da je resnica. Revni fantje morajo biti veliki junaki, preden povedo resnico o njih.«

»Prosim te, molči!« je zaklical Cecco in odšel je. Besno je udarjal s svojimi coklji po tlaku.

Potem je šel k nekemu ruskemu gospodu, o katerem so pravili, da je dober, pošten človek. Vstopil je, sedel k njegovi postelji, na kateri je počasi ugašalo življenje Rusa, in vprašal:

»Kaj je tukaj natiskano o teh ljudeh?«

Vrnilo se je res precejšnje število pomožnih uslužbencev, ki so bili sprejeti tudi iznova v službo. Sedaj bi bili morali doplačati zaostale prispevke. Ravnateljstva pa niso postopala enotno; nekatera so zahtevala naj vplačajo uslužbenci ves zaostali znesek naenkrat, druga zopet, naj vplačajo v prav kratkih obdobjih. Eno kakor drugo je seveda za uslužbence, ki so bili dolgo časa na bojišču, izključeno. Zaupniki so se obrnili v tej zadevi na organizacijo in sodrug Tomschik je nato interveniral v železniškem ministrstvu. Zadeva je sedaj rešena. Rešitev železniškega ministrstva pravi, da morajo vplačati uslužbenci, vrnivši se iz vojne, zaostale prispevke v dvakrat tolikih mesecih, kakor šteje zamujeni čas mesecev. Obenem je izreklo ministrstvo tudi dovoljenje, da smejo posamezni uslužbenci vplačati zamujene obroke tudi v več obdobjih (največ pa v 60 mesečnih obdobjih).

S tem je dosegla naša organizacija zopet precejšnjo olajšavo za pomožne uslužbence.

Ob četrtsotletnici krščanskega socializma.

Krščansko socialno časopisje je slavilo pretečene dni v spominskih člankih četrtsotletni jubilej krščanskega socializma. Pred petindvajsetimi leti, 15. maja 1891, je izdal namreč papež Leo XIII. okrožnico na škofo, takozvano encikliko o delavskem gibanju. Enciklika je bila proklamacija cerkvene nadvlade proti modernemu delavskemu gibanju. Takrat so hoteli pobijati razredno gibanje delavstva s tem, da so nastopali za »socialne reforme«. Papeževa enciklika je dosegla to, da so kovali hitreje in številneje orožje v boju proti razredni delavski organizaciji.

Enciklika je priznavala, naj sodelujejo delavci potom svojih združenj pri rešitvi socialnega vprašanja. Ali pri tem delu vztrajajo na svetosti zasebne lastnine, na razliki med ubogimi in bogatimi (ker je to red po volji božji) in na tem, da je vera neizogibna potrebna, pač pa morajo zavračati socializem. Na teh stebrih naj se dviga stavba organizacije. Seveda se počuti delavstvo v tej stavbi precej omejeno, ker jim ne ostaja za samostojno nastopanje skoraj nič prostora.

Kjer pa delavci le poizkušajo kako gibanje, tam mora poseči vmes cerkev. Pred vsem s tem, da zavrača »socialistične sanjarije« o enakosti in o odpravi zasebne lastnine. Nasprotno pa naj utrdi cerkev — delavcem in podjetnikom — njihove socialne dolžnosti, jim obeta kot najvišje darilo plačilo na drugem svetu in naj priporoča olajšanje bede, ki je ni mogoče zanikati — enciklika govori o »nenasitnem kapitalizmu«, o »brezsrčnosti bogatih posestnikov« in o »nebrzdani pohlepnosti konkurence« — z usmiljenimi deli. Odpraviti pa cerkev noče revščine, ker je njen najvišji cilj, da spravi razrede.

Rus je pomežiknil s svojimi žalostnimi očmi, ki so postale vsled bolezni brezbarvne in je čital s slabotnim glasom tisk na karti. Z blagim smehljajem se je nato obrnil k starcu ki je prosil:

»Gospod, vi vidite, da sem že zelo star in kmalu me pokliče Bog k sebi. Če me vpraša Marija, kaj sem napravil iz svojih otrok, jej bom moral povedati čisto resnico in natančno. To sta moja sinova na karti, ne vem pa, kaj sta storila in zakaj sta zaprta v ječi.«

Rus je odgovoril nato resno in enostavno:

»Povejte tedaj Mariji, da sta izpoljevala voljo otroka glavno zapoved njenega sina: Svoje bližnje ljubita s požrtvovalno ljubeznijo...«

Laži ni mogoče izpregovoriti enostavno: Laž potrebuje fraz in olepšav. Starec je verjel zato Rusu in krepko mu je stisnil njegovo majhno roko, nevaljeno dela.

»Torej ni sramota za njiju, da sta v ječi?«

»Ne,« je odgovoril Rus, »saj veste, da pridejo bogatini le tedaj v ječo, če store preveč hudega in če ne znajo tega prikrivati. Reveži pa pridejo v ječo, če hočejo storiti le malo dobrega. Vi ste srečen oče, to vam pravim jaz.«

In še dolgo je pripovedoval Ceccu s svojim slabotnim glasom; pripovedoval mu je, kako se

Po 25 letih pač lahko trdimo popolnoma mirno in stvarno, da v četrtsotletju po encikliki še ni obrodilo spravno delo cerkve nobenih sadov. Obširnejše ne moremo govoriti o tem delu zaradi cenzure. Enciklika pravi, da ne sme biti glavna naloga organizacij rešitev socialnega vprašanja, temveč »gojitev vere in pravosti«. Organizacije, osnovane na podlagi enciklinega programa, pač niso nikjer olajšale rešitev vprašanja v boju proti »nenasitnemu kapitalizmu«, temveč le otežile. In prav zato vse delavstvo čim dlje bolj sili v svobodne organizacije, katerih bodočnost je danes, ob jubileju enciklike in kljub vojne bolj zagotovljena in boljša kakor kdaj prej.

Koliko velja svetovna vojna.

V Kodanju so osnovali »Študijsko družbo za socialne posledice vojne«, ki obelodanja uspehe svojih raziskavanj v posebnih poročilih, predstavljanih na vse glavne jezike. Prvo poročilo razpravlja o stroških svetovne vojne. Stroški drugega vojnega leta — če ne bo vojna prej končana — se ocenijo lahko le približno. Ako hočemo dobiti prave stroške vojne, je treba priračunati k direktnim izdatkom držav še to: Velikanske izgube ljudi, vojne izdatke občin, primanjkljaje v proračunih občin in držav, izgubo na produkciji in opustošenja na bojiščih.

Študijska družba se omejuje za enkrat le na preračunavanje direktnih izdatkov držav, ki so v vojni. Za izdatke drugega leta služijo kot podlaga izdatki prvih mesecev tega leta, ki so že znani. Na ta način izračunane številke stroškov izražajo le najnižjo mero izdatkov. Te številke — brez ozira na manjše države — so za velesile sledeče:

Vojni stroški v milijonih mark.

	Prvo leto	Drugo leto	Skupaj
Nemčija	17.000	28.900	46.600
Angleška	14.000	36.500	50.700
Francoska	12.800	19.200	32.000
Italija	3.200	5.760	8.960
Avstro-Ogerska	10.200	12.750	22.950
Rusija	17.000	28.000	43.000
			Skupaj 204.210

Če prištejemo k tej svote še izdatke manjših držav, tedaj bo veljala vojna, če traja še do 1. avgusta 1916, velikansko vsoto 209 milijard mark. Do 1. januarja 1916 je pogoltnila vojna 129 milijard.

Stroški prejšnjih vojn se skoraj izgube ob velikanskih stroških sedanje vojne. Vojna iz leta 1866. je veljala 1,2 milijard, vojna iz leta 1870/71 nekaj nad tri milijarde. Seveda so narasli vsled teh stroškov tudi dolgovi držav neizmerno. Ako bo trajala vojna še do 1. avgusta letos, tedaj bodo narasli državni dolgovi na sledeče vsote:

bore poštene ljudje, ki hočejo premagati revščino, neumnost in vso grozo, vse zlo, kar pripravi na svet neumnost in revščina...

Solnce gori na nebu kakor ognjena roža in siplje zlati prah svojih žarkov na razpoke sivih čeri, iz katerih se vzpenjajo proti solncu zelenkaste trave in modre cvetice. Zlate svetlobne iskre zaplamene in vgasnejo v polnih kapljah biserne rose.

Starec zasleduje pazljivo, kako vsrkava vsonakolo živo silo svetlobe, kako ptički neutrudljivo poletavajo, grade svoja gnezda in prepevajo. Misli na svoja sinova, ki sta v leči velikega mesta preko morja. To je slabo za njuno zdravje, prav slabo...

Ali v ječi sta zato, ker sta poštena fanta, prav tako poštena kakor je bil njun oče vse dni svojega življenja.

In zagoreli obraz starca se raztopi v ponosnem smehljaju.

Bolgarija	1.520	milijonov	mark
Nemčija	4.900	«	«
Angleška	58.000	«	«
Francoska	58.300	«	«
Italija	18.850	«	«
Avstro-Ogrska	37.100	«	«
Rusija	61.700	«	«
Srbska	1.840	«	«

Skupaj 286.310 milijonov mark

286 milijard državnih dolgov — to je uspeh dveletne svetovne vojne! Če bo vtepla vojna vsem v glavo najvažnejši nauk, da je vojna zlo, ki ga je treba preprečiti na vsak način, to bomo šele videli! S temi besedami zaključuje poročevalac v gospodarskem listu »Oesterreichischer Volkswirt« svoje poročilo o teh strašnih številkah.

Za meščanske sloje ne pomenjajo te številke ravno prevelikega razburjenja. Plačali bodo predvsem delavci, kajti v vseh vojskujočih se državah so narasle cene živil na tako višino, da je naravnost vnebovpijoče in visoke cene pomenjajo za meščanske sloje višje dobičke. Podjetniki spravljajo milijonske profite, delavstvo pa živi vedno siromašneje. Delavstvu ostane zato za bodočnost velikanska naloga, da premaga kapitalistični družabni red, ki je izvir vseh strahot.

Velja tudi za naše kraje.

Monakovski policijski predsednik baron Grundherr je na javnem shodu neusmiljeno razkril vse zle posledice vojne na dne, ki so ostali doma. Kar je povedal policijski predsednik za Monakovo, velja v polnem obsegu tudi za naše kraje in zato prinašamo njegova izvajanja. Dejal je:

Kako se varuje v tem resnem času dobro vedenje in nrvnost, kakšno je čuvstvo odgovornosti in moralne sile, kakšno je dostojno vedenje pri zabavah in veselicah? Vemo, da bo končni zmagovalac v tej grozni vojni, ki ostane do konca močan. To skrajno vstrajanje pa izvira iz dobre vesti, svetlih misli in idealov v srcu.

Ali se zaveda meščanstvo v polni meri, da je domovina opora bojnih čet, da morata oživljati in osveževati duh in duša teh, ki so ostali doma, vedno iznova one, ki so v vojni. Ali pa izpričuje monakovsko življenje tako sodelovanje? Šele pred nekaj dnevi mi je dejal vojak, ki je prišel za kratek čas na dopust z bojišča v Monakovo: »Ne zdržim več tukaj, tega pohotnega življenja ne morem gledati spričo žrtev, ki jih prinašamo tam zunaj dan za dnem!«

Sodba tega vojaka je trda, ali njegova čuvstva so razumljiva. Vojaki smatrajo boje za boje višje vrednosti, za oplemenitev in kulturo. Mučno jim je, če opazijo v domovini ravno nasprotno. Radi stradajo za prijateljstvo zmernosti in preprostega življenja, radi umirajo za nemško skromnost in nemški idealizem. Ali težko je prenašati žrtve za oderuhe in lahkoživce, za sebične, površne pustolovce in skopuhe, za samoljubne kometne ženske, ker vsi ti niso vredni žrtev.

Dejstva pa so: Popoldanska godba po kavarah, kjer se goste za drage cene našemljene ženske, dekleta in otroci z lahkomišelnimi pustolovci; na drugi strani pa 4 do 5 tisoč vojaških žen in malih obrtnikov, ki se zbirajo vsak tržni dan že v najzgodnejši jutranji uri, že od ene dalje, na trgu za živila, da dobe prihodnje jutro na stojnici kosce mesa za ceno, ki jo zmorejo. Potrpežljivo in brez godrnjanja čakajo po šest do osem ur, pri vsakem vremenu v borni obleki. In če ostane za kakih 400 do 500 nič — kakor se dogaja običajno — tedaj vdano sprejmejo to dejstvo. Ti revni in najrevnejši izvršujejo samozatajevanje in dostojnost.

Znano mi je, da živi mnogo bogatih rodbin v razkošju, zaufe sploh ni vojne. Pojedine prirejajo kakor v miru in dobičkaželjni trgovci omogočujejo te požrtvije s tajnim določilanjem potrebnih dobrih jedil.

Omeniti moramo tudi nekatere lahkoživce, ki so bili tako premeteni, da so dokazali svojo neobhodno potrebo doma, a niso delali drugega nego dobro živeli, hodili na lov in druge zabave. Ljubi jaz je bila njihova edina skrb. Posrečilo se je, da so prišli v strelske jarke.

Mnogo bi lahko povedal o početju po pivnicah in animiranih beznicah, o ponočnih pojedinah in ostudnem pijančevanju in o brezmejnem razsipavanju denarja, o primerih, ki kriče v naših resnih časih do neba.

Spominjam tudi na oderuhe, za katere preneha domovinska ljubezen in nemško čuvstvo dolžnosti kakor hitro gre za vprašanje mošnjička. Neka gospodarska zveza v Monakovem je pisala prav pred kratkim: »Cene, kakršne ponujajo večsilih takozvane velike trgovske družbe in velike tvrdke prekašajo dostikrat najbrezstidnejše oderuštvo, ki si ga sploh moremo misliti. Blago, ki ga je malo, ponujajo za strašne cene.

Tako početje je treba preprečiti. Posamezne tvrdke imajo velikanske zaloge živil in spravljajo ogromne dobičke. K tej vrsti spadajo tudi brezvestni izdelovalci povsem ničvrednih nadomestil za živila, ki jih ponujajo s sleparsko reklamo po strašnih cenah. Gotovo vam je znano, da je morala odstraniti v zadnjem času policija velike množine sočivja, cele vozove holandskega zelja, na stotine centov repe, kar so pridrževali posamezni trgovci po kletah, da se okoristijo z naraščanjem cen v sedanosti. Vse to blago je bilo že gnilo in neužitno.

Nad vse žalostno je tudi dejstvo, da se je razvilo zadnje zimo v enem naših najlepših zgornjebavarskem planinskem kraju tako razuzdano občevanje in pohotno življenje, da je morala prenehati armadna uprava s tem, da pošilja tje častnike in vojake, potrebne okrepčila. Značilno je tudi to, kar je napisano na neki cerkvi v naših gorskih krajih: »Vstop v cerkev je prepovedan vsem, ki imajo neprimerno obleko, to se pravi prekratka in preširoka krila.«

Seveda uganja tudi vrag alkohol svoje zlo. V Monakovem so še vedno ljudje, ki morajo užiti na dan svojih osem do deset litrov piva in ki jih prav nič ne teži vest ob misli, da prikrajšujejo s tem poštene delavce in uslužbence pri njihovem zmernem večernem užitku piva. Kdor je videl letos gnečo pri prodaji salvatornega piva, ta se je sramoval svojih someščanov in najbolj se tolikih zastopnic ženskega spola.

Žalostno je tudi kako narašča strast uživanja in razposajenosti naše mladine kljub odloku generalnega poveljstva. Visoki, neobičajni zaslužek in s tem združeno čuvstvo samostojnosti zapelje mladino na slaba pota. Izkušnjave velikega mesta, avtomatični restavrantni in kinematografi pripomorejo še svoje. Veliko število ovadb, pisma osamljenih mater so žalostni dokazi teh dejstev. In koliko se še dogodi, o čemer ne vemo ničesar.

Govoriti moram tudi o modnem vprašanju naših dam. Mnogo nemških žen ne ve v drugem vojnem letu začeti boljsega, nego si beliti glave s tem, kako si ustvarijo za svojo obleko nove oblike ali kakšne dišave naj rabijo v bodočnosti. O tem je bila v nekem zunanem listu ostra, a upravičena kritika.

Ker govorim že o ženskah, naj navedem še dve dejstvi. Neka gospodična je vložila prošnjo, naj jej preskrbimo za njeno mačko karto za mleko, a neka druga našemljena dama se je vpričo mnogo ljudi silno raztogotila, ker jej ni hotel dati trgovec devet funtov močnatega preparata za njenega psa. Kaj si mislijo ob takim početju naši reveži, naše vdove vojakov, ki skrbje do skrajnosti za svoje otroke?

Nove volitve v personalno komisijo južne železnice v sekciji slug.

Skupina: Vozno osebje pri prometni službi.
Cenjeni sodrugi in tovariši!

Ker je odložil član personalne komisije sodrug Stermšek v Ljubljani svoj mandat, zato so razpisane nove volitve v skupini vlakospremjevalcev, sekcija slug.

Zaupniki organiziranih vlakospremjevalcev so na posvetovanju 9. maja na Dunaju sklenili, da priporoče sledeče kandidate za nove velitve:

Za člana:

Ignac Kasperbauer, sprevednik Mürtzschlag.

Leopold Rothwangl, sprevednik vlakovodja, Beljak.

Jurij Handler, sprevednik vlakovodja, Matzleinsdori.

Za namestnike:

Rudolf Fukar, sprevednik vlakovodja, Matzleinsdori.

Bernhard Tschakert, sprevednik vlakovodja, Dunaj.

Josip Kregar, sprevednik vlakovodja, Ljubljana.

Pozor! Imena, priimek in krstno ime, naj napiše vsakdo natančno, ravno tako tudi značaj in kraj in sicer v dotične rubrike. Če so zapisana imena nerazložno, tedaj je volilni listek neveljaven. Vsak uslužbenec, ki ne prejme volilnega listka, naj ga zahteva takoj pri službenem predstojniku. Izpoljenih volilnih listkov se ne sme podpisati. Volitev je tajna in zato je treba oddati listke v ovitkih.

Če se zgode kakršnekoli nerednosti, tedaj sporočite to takoj organizaciji.

Vsak naj izpolni svojo dolžnost!

Eksekutiva organiziranih južnih železničarjev.

Domače stvari.

Zvišanje osebnega kredita v konsumnih skladiščih južne železnice. Južna železnica naznanja v okrožnici 310, uslužbenecem in delavcem, da jim zvišuje vsled draginje osebni kredit v konsumnih skladiščih na sledeči način: a) Družbenim nastavljenecem se zviša mesečni kredit za 1/12 letnega zneska, ker se dohodki zvišajo vsled doklad v smislu okrožnice 205 l. 1916.; b) družbenim delavcem se zviša kredit za ono svoto, katera presega mezdo vsled izrednih mezdnih doklad v smislu določb okrožnice 42 iz leta 1910. O teh ukrepah se ima podučiti dotično osebje. Dunaj, 10. maja 1916. — Predsednik nadzorovalnega odbora družbenih skladišč: Fall m. p., generalni ravnatelj Weeber m. p.

Veleizdajniški proces v Banjaluki. V banjaluskem veleizdajniškem procesu je bila izrečena sodba. Petnajst obtožencev, med njimi bivša deželna poslanca Vaso Grgič, tajnik srbske »Prosvjete«, in svečenik Matija Popović, je bilo obsojenih na smrt, 88 obtožencev v enoletno do dvajsetletno ječo, med njimi bivši deželni poslanci dr. Vojeslav Besarović na 18 let, Kosta Božić na 16 let, Maksim Gjurković na 14 let, Atanzij Šola na 12 in dr. Jovo Šimić na 5 let, 55 obtožencev je bilo oproščenih.

Gotovim delavskim kategorijam se zviša sladkorna količina. Po zadnji ministrski naredbi se zviša gofovim delavskim kategorijam sladkor na koločna na 1 7/8 za 4 tedne. V smislu te naredbe so deležni zvišanja sladkorne količine vsi oni delavci, ki so zaposleni v obratih z dnevno in nočno službo. Železničarji ki živé na progi skoraj izključno od kave, bodo veselo pozdravili to naredbo.

Umrli je dne 2. maja na Zidanem mostu sodrug Ivan Pičini in v visoki starosti. Ivan Pičini je znan starejšim sodrugom, kateri so sodelovali pri ustanovitvi prometnega društva železničarjev. Ko se je ustanovila prva krajevna skupina tega društva v Gorici, je bil rajni blagajnik skupine in je s svojim možatim nastopanjem pripomogel razširjevati misel železničarske vzajemnosti. Pokojnik je bil strojnik v pokoju. Blag mu spomin.

Zaljuči sorodniki izrekajo iskreno zahvalo vsem ki so se udeležili pogreba Ivana Pičini na Zidanem mostu. Zahvaljujejo se krajevnima skupinama Zidan most in Celje splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo, posebno prvi za darovan venec.

Sodrugi Franc Kos, premikač na Pragerskem, je umrl 22. aprila 1916 v mariborski bolnišnici vsled vnetja slepiča. Na zadnjem obnem zboru krajevnih skupine Pragersko je bil izvoljen zopet v odbor. Teden dni po izvolitvi je umrl. Sodrugi Franc Kos je bil od 12. avgusta 1906 član naše organizacije, za katero je delal vedno in povsod po svojih najboljših močeh. Vsi tovariši so ga ljubili kot prijatelja. Časten mu spomin.

Iz organizacije.

Naš podporni posmrtni sklad.

Podporni posmrtni sklad smo ustanovili v najtežavnejših okoliščinah. Mnogo sodrugov je dvomilo, da bo ta sklad izpolnjeval vse beneficije, ki jih je obetal. Ena najvažnejših beneficij tega sklada je, da se izplača članu polovica podpore, če umre njegova soproga. Primer: vsem članom, pristopivšim temu skladu 1. januarja 1912, ki niso bili pri sprejemu v organizacijo stari nad 40 let, izplača sklad od 1. januarja 1916 dalje, če umre njihova soproga K 150.—, med tem ko je vplačal član v štirih letih le K 24.— prispevka. Ako stopijo člani v pokoj i. t. d. in če njihovi prejemki ne presegajo na leto K 600.—, tedaj se jim spregleda vplačevanje članarine, temveč vplačujejo le po 50 vinarjev v podporni posmrtni sklad. Če pa sploh pri izstopu iz železniške službe ne morejo plačevati prav nobenih prispevkov, tedaj se jim povrne 50 odstotkov vplačanih prispevkov v sklad. Ko smo osnovali sklad, smo dovolili tudi vsem članom, ki so pristopili do 31. marca 1912 k skladu, spregled dveletne čakalne dobe in razentega smo vračunali dobo članstva pri organizaciji k pristopni starosti. Te beneficije teže sklad seveda zelo težko; zlasti še, ker so bili zadnje beneficije deležni najstarejši člani, kakor je razvidno iz statistike zadnjih štirih let.

V starosti od 60 do 85 let je umrlo v letu:

1912	29 članov,	20 žen,	skupaj 49
1913	22	17	39
1914	35	25	60
1915	40	28	68

K temu je prišla še vojna in računati smo morali še z večjo umrljivostjo; ali kljub temu je napravil fond več, kakor so pričakovali člani. Za ta sklad ni n. pr. prav veliko naših zaupnikov nikdar in nikjer agitiralo, celo to se je zgodilo, da so nastopali po nekaterih krajih najboljši sodrugi proti skladu. Le počasi je naraščalo število članov in pri izbruhu vojne je začelo padati število članov.

Koncem društvenega leta 1912. je bilo 17459 članov

1913. " " 18.43 "

1914. " " 16014 "

1915. " " 16860 "

Le počasi je rastlo zaupanje članov v življenjsko moč tega sklada, a sedaj upravičeno upamo, da izgine nezaupanje popolnoma, ker sklad dejansko dokazuje, koliko more. Prepričani smo tudi, da pristopijo pozneje tudi oni, katere zadržuje še sedaj vojna sila. Društveno vodstvo bo vsem tem zelo ugledilo pot. Iz sklada smo izplačali naslednje posmrtno podpore:

Leta 1912	K 21.450
" 1913	" 21.150
" 1914	" 32.250
" 1915	" 38.750
Skupaj	K 113.600

V naslednjem podajamo nekatere podatke iz statistike umrljivosti članov in žen podpornega posmrtnega sklada za čas od 1. januarja do 31. decembra 1915:

Oslablost vsled starosti	7	4
Možganske bolezni	20	4
Vratne bolezni	1	1
Pljučne bolezni	50	40
Krvne bolezni	9	10
Otrpnjenje mozga	2	1
Živčne bolezni	—	2
Srčne bolezni	20	25
Bolezni na ledvicah in jetrih	1	9
Želodčne bolezni	11	8
Črevesne bolezni	1	7
Nalezljive bolezni	7	4
Ženske bolezni	—	13
Umor	1	—
Samomor	5	3
Smrtna nezgoda	15	—
Smrt v vojni	19	—

Skupaj 169 131

V starosti 20 do 30 let je umrlo	9 članov	23 žen
" " 30 " 40 " " "	48 " "	43 " "
" " 40 " 50 " " "	46 " "	24 " "
" " 50 " 60 " " "	26 " "	13 " "
" " 60 " 70 " " "	27 " "	18 " "
" " 70 " 80 " " "	13 " "	9 " "
" " 80 " 85 " " "	— " "	1 " "
Skupaj	169 članov	131 žen

Upamo, da smo dokazali z gornjimi podatki, da je izpolnil posmrtni podporni sklad vse, kar so pričakovali člani od njega. Zato je dolžnost naših zaupnikov, da delujejo z vsemi silami na to, da pristopijo korporativno vsi člani organizacije k skladu. Vsak zamujen dan se bo maščeval pozneje na počasnejših.

Sklep glavnega zbora iz junija 1914 je, da mora biti vsak nov član obenem tudi član podpornega posmrtnega sklada. Za te nove člane ne veljajo prav nobene izjeme. Ob tej priliki opozarjamo tudi na to, da imajo mlajši člani, za katere velja že prej omenjeni sklep glavnega zbora več ugodnosti od sklada nego starejši, ki so se prepozno pobrigali za sklad. Zaupniki naj uporabijo zato vsako priliko, da opozarjajo člane na podporni sklad.

16. maja 1916 se je vršil skrutini oddanih glasov pri volitvi v stanovsko zavarovalnico proti nezgodam za železničarje. Izid volitev je nastopen:

Oddanih glasov	6340
praznih glasov	1780
raznih glasov	11
neveljavnih glasov	48
veljavnih glasov	4501

Od teh veljavnih glasov sta dobila kandidata organizacije in sicer:

Tschofenig Andrej	4387
Kovač Jakob	4387.

Na bojišču so padli l. 1915 sledeči člani podpornega posmrtnega sklada: Anton Bauchinger, premikač v Salzburgu; Klement Drösel, skladiščni paznik v Moravskem Schönbergu; Rudolf Gaisler, strojevodja v Salzburgu; Josip Glašer, mizar v Klammu; Julij Isop, sprevodnik v Beljaku; Josip Kaiser, prtijagar v Marijinih varih; Franc Koller ml., zidar v Gmündu; Franc Krischke, strugar v Moravski Ostravi; Emil Kühnel, sprevodnik v Schreckensteinu; Hugo Lechner, vrhstavnih delavec v Eisenerzu; Josip Seisenberger, čuvaj v Gradcu; Andrej Nemeč, ključavničar v St. Pöltnu; Ivan Persch, vrhstavnih delavec pri Sv. Mihaelu pri Ljubnu; Václav Pollak, pisarniški pomočnik na Dunaju III; Anton Prokesch, skladiščni delavec v Salzburgu I; Andrej Saitz, vrhstavnih delavec v Marijinih varih; Ludovik Vogler, ključavničar v Lincu; Anton Wagner, kurilniški delavec v Ustju; Rudolf Wistrčil, strokovnjak na Dunaju XIV.

V osvojenem ozemlju so umrli pri izvrševanju službe vsled kolere, tifusa, griže i. t. d. sledeči člani podpornega posmrtnega sklada: Jakob Čiček, strojni ključavničar v Plznu; Leo Edlinger, krajevni mojster v Klein Reiflingu; Josip Franz, kurjač v Spiritzu; Andrej Mayer, sprevodnik vlakovodja v Beljaku; Josip Peikert, premikač v Jägerdorfu; Stefan Staudacher, pomožni delavec v Knittelfeldu; Josip Wedam, signalni sluga v Trbižu. Ta seznam seveda ni popoln. Prosimo vse sodruge in krajevne skupine, da nam naznanijo smrt vsakega člana, ki pade na bojišču ali pa umrije pri izvrševanju vojnih dolžnosti.

VSEBINA ŠTEV. 7 IN 8 Z DNE 1. APRILA 1916.

Članki: Več sladkorja. — Odpoved definitivnim uslužbencem. — Žensko delo na avstrijskih železnicah. — Vravnavna službenega razmerja med delojemalci in delodajalci v vojni. — Vsakdanji kruh.

Dopisi: Nabrežina.

Raznoterosti: Enotna organizacija švicarskih železničarjev. — Odškodnina za čezurno delo na švicarskih železnicah. — Vojni dobički. — Avstrijska rudarska in plavžarska družba. — Splošna ogrska kreditna banka v Budimpešti. — Konferenca železničarjev v Nemčiji. — Za oprostitev od vojaške službe. — Kolkovanje prošeni za oprostitev od vojaške službe. — Tatvina na železnicah.

Društveni vestnik: Društven shod na Rakeku. — Občni zbor kr. skupine Borovnica. — Občni zbor kr. skupine Nabrežina. — Občni zbor kr. skupine Ljubljana I.

Iz organizacije: Volitve v zavarovalnico proti nezgodam.

VSEBINA ŠTEV. 9 IN 10.

Članki: Ob 1. maju. — Napačni račun. — Plođovitost. — Uporaba žen pri vožni službi.

Podlistek: Oče.

Dopisi: Nabrežina.

Domače vesti: Vspeh organizacije. — Dolžnost bolniških blagajn, da nabavijo proteze (umetne ude).

Iz tujine: Zabavljavec v album. — Zahteve ameriških železničarjev. — Francosko delavsko časopisje o mezdni boj na Angležkem. — Angleški železničarji proti svetemu premirju. Strokovni kongres za svetovni mir.

Društveni vestnik: Občni zbori: Jesenice; Ljubljana I.; Rakek; — Celje; — Pragersko; — Nabrežina; — društven shod na Ptujem.

Podporni sklad zaostalim svojcem.

Poročilo uprave.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska „Učiteljska tiskarna“, v Ljubljani.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v zalogi lastne tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

Garantirana kakovost.

Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ-BOLJŠA SEDANJOSTI *

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE: ZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAH: TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLACNO